

Profesor Jarosław Kweclich
Uniwersytet Jana Długosza
w Częstochowie
Wydział Sztuki, Katedra Malarstwa

Częstochowa, 12.02.2024 r.

Recenzja osiągnięcia artystycznego i aktywności artystycznej Pana dr Przemysława Wachowskiego, sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym.

Decyzją Rady Doskonałości Naukowej oraz Rady Dyscypliny Artystycznej Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu w dniu 07.12.2023 roku, została podjęta uchwała nr 6/2023, dotycząca powołania pełnego składu Komisji Habilitacyjnej, na mocy której zostałem wyznaczony na recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Przemysłowi Wachowskiemu, w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, wszczętym w dniu 9 sierpnia 2023 roku.

Recenzja powstała w oparciu o dokumentację dostarczoną przez Akademię Sztuk Pięknych im. E. Gepperta we Wrocławiu w formie papierowej i elektronicznej.

Recenzja sporządzona w oparciu o art. 219 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj.: Dz. U. z 2023r., poz. 742 z późniejszymi zmianami).

Podstawowe dane o kandydacie

Pan dr Przemysław Wachowski urodził się 13 kwietnia 1966 roku w Łodzi. W 1995 roku uzyskał dyplom magistra sztuki w zakresie wychowania plastycznego na kierunku Wychowanie Plastyczne na Wydziale Edukacji Wizualnej Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi. Tytuł pracy magisterskiej – „Kolor a płaszczyzna”, promotorem był prof. dr hab. Jacek Bigoszewski, promotorem pisemnej pracy dyplomowej pt: „Kolor a płaszczyzna” był prof. dr hab. Grzegorz Sztabiński. Stopień doktora w dziedzinie sztuki plastyczne w dyscyplinie artystycznej malarstwo, uzyskał na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej pt. „Obrazy z lat 1995 – 2003” oraz po złożeniu wymaganych egzaminów nadany uchwałą Rady Wydziału Grafiki i Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi z dnia 19 grudnia 2003 roku. Promotorem w przewodzie doktorskim był ad. II stopnia Zdzisław Olejniczak, recenzentami: prof. Ryszard Hunger i prof. Jacek Dyrzyński.

Zatrudnienie Pana Przemysława jest od samego początku związane z Akademią Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi:

- od 1992 – 1995 r. jest zatrudniony, jako pomoc techniczna na Wydziale Edukacji Wizualnej;
- 1995 – 2005 – asystent w Pracowni Malarstwa i Rysunku II;
- 2005 – 2015 – zatrudniony na stanowisku adiunkta w Pracowni Malarstwa i Rysunku II.

Od roku 2015 do chwili obecnej zatrudniony na stanowisku adiunkta w Pracowni Praktyki i Teorii Koloru. Habilitant nie ubiegał się uprzednio o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Jako dzieło habilitacyjne Pan Przemysław Wachowski zgłosił „Wokół Księżycy. Wybrane obrazy z lat 2006 – 2022”. Prezentowane dzieło habilitacyjne składa się z 44 prac upublicznionych na wystawach indywidualnych i zbiorowych w kraju i za granicą (wyjątek stanowi praca: Moon River z 2022 roku).

Informacja o osiągnięciach artystycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę i sztukę.

Pan Wachowski jest osobą wyjątkowo aktywną na wielu płaszczyznach: pełnił wiele ważnych funkcji, jego działalność organizacyjna wykracza poza samą Akademię. Dokonam przykładowego wyboru – cały opis znajduje się w doskonale przygotowanej dokumentacji. Pełnione funkcje:

- Prodziekan Wydziału Edukacji Wizualnej (kadencja 2008 – 2012)
- Członek Senatu (kadencja 2008 – 2012)
- Kierownik Pracowni Malarstwa i Rysunku II (2012 – 2015)
- Dziekan Wydziału Sztuk Wizualnych (kadencja 2012 – 16 i lata 2016 – 2019)
- Dziekan Wydziału Sztuk Pięknych (2019 – 2020)
- Kierownik Pracowni Praktyki i Teorii Koloru (2015 – obecnie)
- Przewodniczący senackiej Komisji ds. budżetu i finansów (kadencja 2016 – 2020)
- Rektor (kadencja 2020 – 2024)

Po uzyskaniu stopnia doktora zorganizował dziesięć wystaw indywidualnych, przykładowo:

- 2007r. „Malarstwo”, Galeria „Ostrołęka”, Ostrołęka
- 2009r. „Szepty i Szelesty”, Galeria Sztuki Współczesnej BWA Sandomierz
- 2015r. „Pozyteczny artysta”, Galeria ASP Łódź
- 2019r. „Parterresde Flores, Teatro Nacional Ruben Dario, Managua, Nikaragua

Wziął udział w dwudziestu dwóch wystawach zbiorowych i konkursach:

- 2005,r. - „Ego. Laureaci Konkursów im. Władysława Strzemińskiego”, Muzeum Historii Miasta Łodzi, Łódź
- 2007r. - VII Biennale Miałych Form Malarskich, Galeria Sztuki Wozownia, Toruń
- 2009r. – „Wechselwirkungen – Wzajemne oddziaływania”, Galeria Flottmann – Hallen – Herne, Niemcy
- 2018r. – „Józef Wilkoń i my”, Galeria Kobro, Akademia Sztuk Pięknych im. W Strzemińskiego w Łodzi, Łódź
- 2019r. – „Open Relations”, wystawa poplenerowa w Konsulacie Generalnym Rzeczypospolitej Polskiej, Toronto, Kanada
- 2021r. – 46 Salon Zimowy – Ogólnopolskie Biennale Sztuki wystawa zaproszonych gości (członek jury), Mazowieckie Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia”, Radom
- 2021r. – „Sztuki Piękne//Sztuki projektowe”, Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej, Lyon, Francja

W roku 2010 zrealizował publikację „Obrazy, jako ilustracje do zbioru poezji Artura Fryza „czytanie z księgi świętego kłapouchego””, red. Piotr Grobliński, Wydawnictwo Kwadratura, Łódź. W 2013 roku „Arttranzyt. Edukacja artystyczna w kontekście komunikacji kulturowej. Postawy i kreacje twórców – pedagogów Wydziału Sztuk Wizualnych Akademii Sztuk Pięknych im. W Strzemińskiego w Łodzi”, praca badawcza zrealizowana ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na podstawową działalność statutową Wydziału Sztuk Wizualnych.

Od 2020 roku jest członkiem krajowych organizacji naukowych: Konferencji Rektorów Łódzkich Uczelni Publicznych, Konferencji Rektorów Uczelni Artystycznych, Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich i Komisji Infrastruktury – działającej przy Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich. Również od 2020 roku jest Przewodniczącym Rady Naukowej magazynu artystyczno – naukowego „Powidoki”. Od 2021 roku jest członkiem Rady Programowej Kongresu Regeneracja Miast, a od 2022 członkiem Rady Muzeum przy Muzeum Sztuki w Łodzi. Jest także członkiem Rady Programowej instytucji InLodz 21, a od 2021 członkiem Regionalnego Forum Terytorialnego Województwa Łódzkiego.

W latach 2021 – 2023 brał udział w jury. Przykładowo:

2021r. - członek jury Quadro Art. – VII Międzynarodowego Biennale Obrazu w Łodzi, w tym samym roku członek jury 46 Salonu Zimowego – Ogólnopolskiego Biennale Sztuki w Radomiu, w 2022 brał udział w pracach jury Konkursu Gala Dyplomowa w ramach Łódź Young Fashion. W 2023 roku wystąpił w roli Przewodniczącego Sądu Konkursowego Konkursu

na projekt i wykonanie pomnika upamiętniającego polskie dzieci, ofiary niemieckich obozów na terenie Łodzi i okolic (Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu). W latach 2013 – 2019 pełnił funkcję Przewodniczącego Wydziałowej komisji ds. rozdziału środków na badania statutowe, 2019 – 2020 – członek Komisji ds. badań naukowych. W roku 2013 był członkiem Komisji ds. Promocji Nauki Łódzkiej, działającej w ramach Rady ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki przy Prezydencie Miasta Łodzi, a w 2014 członkiem Komisji Stypendialnej – stypendia naukowe Marszałka Województwa Łódzkiego dla wybitnych młodych naukowców. Wielokrotnie występował w roli kuratora wystaw.

Za swoją niebywałą aktywność otrzymał latach w 2012 – 2018 wiele nagród Rektora I oraz II stopnia. Wystarczy przeczytać uzasadnienia niektórych z nich:

„Nagroda Rektora I stopnia z roku 2015 – za wyjątkowy wkład w rozwój Wydziału Sztuk Wizualnych, wzmocnienie kadry, zmiany organizacyjne, które przyczyniły się do poprawy funkcjonowania wydziału i szansy na uzyskanie uprawnień do przeprowadzania przewodów, zaangażowanie w proces dydaktyczny i za znakomitą realizację zadań związanych z zapewnieniem jakości kształcenia oraz osobiste dokonania artystyczne”.

Nagroda Rektora I stopnia z roku 2017 – za „wyjątkowe osiągnięcia, niezwykle sprawną koordynację procesu parametryzacji Wydziału Sztuk Wizualnych, której efektem jest otrzymanie przez wydział Kategorii „A”, innowacyjne podejście do realizowanych zadań, zaangażowanie w proces dydaktyczny, przyczynienie się do podnoszenia poziomu nauczania i jakości kształcenia.

W roku 2020 otrzymał odznakę honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”. Nic dodać, nic ująć. Można tylko pozazdrości, wytrwałości i determinacji w działaniu na wszystkich polach aktywności. Wydaje się, że będąc dziekanem czy rektorem można więcej, pewnie tak, ale znacznie więcej trzeba dawać od siebie.

Ocena dorobku artystycznego Pana doktora Przemysława Wachowskiego

Osiągnięciem artystycznym stanowiącym podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego wskazanym przez autora jest: „Wokół Księżyca. Wybrane obrazy z lat 2006 – 2022”. Autor zaznacza: „Wokół Księżyca” to tytuł mojej wystawy, która miała miejsce w 2019 roku w Galerii Re: Medium w Łodzi. Tak samo jest zatytułowana powieść Julesa Verne’a, a sam księżyc jest elementem często pojawiającym się w większości moich obrazów.” Zagłębiając się w autoreferat, opis fascynacji i zmagania malarskich, wyczuwam podskórnie wytrawnego „belfra”, erudyte, eksperta. Potrafi precyzyjnie, ale ze swadą opowiadać, analizować, komentować swoje dokonania twórcze, zawitości warsztatowe, podejmowane rozstrzygnięcia, fascynacje kolorem.

Jakim malarzem jest Pan Wachowski? Co jest niezbędne w jego arsenale twórczym, aby mogło powstać dzieło?

1. Autor potrzebuje łączności z naturą, z naturą utrwaloną i odczuwaną w dzieciństwie, zapamiętane przedmioty, kształty, nastroje, zapachy, dźwięki. Pisze: „Większość prac już na etapie formowania kompozycji nawiązuje do konkretnych, charakterystycznych elementów „mojego” pejzażu. To był zawsze niezbędny punkt odniesienia inicjujący

twórcze działanie. Ogród, rzeka, stogi siania, łąka, kwiaty, las, sad, ścieżki, drzewa, rabatki, wiejski dom, płot, niebo, Słońce, noc, Księżyc, i gwiazdy w różnych konfiguracjach są bohaterami scen z moich obrazów”. Podobną nostalgię za miejscami i czasem, który przeminął spotykam w obrazach Marca Chagalla.

2. Potrzebuje kompozycji, która wszystkie elementy poukłada, poskleja, stworzy nierozzerwalną całość, nie pozwoli na migracje elementów.
3. Potrzebuje koloru. Pach Wachowski wyznaje: „...w moim malarskim kolor pełni zawsze rolę zasadniczą, chciałbym, by posiadał własne światło i budował w obrazie przestrzeń dzięki naturalnym własnościom dynamicznym.”, dalej zaznacza: „...chcę, by kolor przede wszystkim budował atmosferę i ekspresję układów, staram się zatem świadomie dobierać barwy, ich usytuowanie, liczbę i rodzaje kontrastów, tworząc harmonijne, wielowarstwowe układy.”
4. Potrzebuje czasu do kształtowania powierzchni obrazu. Wielokrotne powroty, przemalowania, poprawiania, aby móc osiągnąć „stan zgodności” między kompozycją, kolorem i materią.
5. Pokory – gdzie zaplatają się uczucia, intuicja i rozum. To stan ciągłej niepewności, mozolnego poszukiwania własnych rozwiązań, tych jedynych, stan dojrzewania dzieła i autora do dzieła, to ścisza rozmowa, gdzie nie ma miejsca na przekrzykiwanie się.
6. Potrzebuje pewności, przekonania o słuszności wyborów, że to co robi droga, którą wybrał, jest tą właściwą, jedynie możliwą.
7. Posiada, Pan Wachowski, również potrzebę nazywania, nadawania tytułów swoim dziełom. Sam najlepiej to określa: „Moje prace mają charakter poetycki i opierają się na indywidualnej symbolice. Sugerują to w dużej mierze ich tytuły, stanowiące ważne werbalne dopełnienie układów kompozycyjnych. Nazewnictwo powstałego dzieła to nie tylko prosta konieczność, ale też pogłębianie odbioru kontekstualnego. Nazywanie dzieła, może ukonkretnić pewne cechy czy zjawiska, jednocześnie ograniczając lub ukrywając inne, często dla mnie istotniejsze.”

Z kolei, nie jest Mu potrzebna w obrazie perspektywa linearna, do budowy głębi, z której całkowicie rezygnuje.

Te „potrzeby” wyczytałem w jego tekście i w obrazach. To malarz kompletny. Doskonale panuje nad materią obrazu, precyzyjnie kształtuje swoje kompozycje. Autor spotyka się z określaniem jego prac jako abstrakcji aluzyjnej, lub abstrakcji lirycznej. Nie uprawia żadnej sztuki zwanej abstrakcyjną – to określenie wymyślili teoretycy i krytycy sztuki dla uproszczenia i zinventoryzowania zjawiska. Tu wtrącę wypowiedź Picassa z roku 1933: „Nie ma sztuki abstrakcyjnej. Zawsze trzeba zacząć od czegoś. Potem można usunąć wszelki pozór realności; nie ma już niebezpieczeństwa, gdyż idea przedmiotu pozostawiła niezatarte piętno. To ona sprowokowała artystę, pobudziła jego myśli, poruszyła uczucia. Myśli i wzruszenia będą ostatecznie zamknięte w jego dziele; i cokolwiek uczyni, nie potrafią wymknąć się z obrazu; stanowią jego część integralną, nawet jeśli nie sposób wyróżnić ich obecności”¹. Autor, ze swojej strony dopowiada:

¹ Pablo Picasso (znotowane przez Christiana Zervosa, 1933 [w:] Wybór, przekład, komentarz Joanna Guze, Wydawnictwo Literackie, Kraków, 1963, s. 248

„...wyobrażenia pozwoliła mi na przejście od malarstwa przedstawiającego do świata mniej oczywistego, niejednoznacznego, w którym jest miejsce na odrobinę poezji z przynależną jej metaforą i rytmem.”

Trudno jest mi analizować Jego zabiegi twórcze, warsztatowe Jego dzieła, sam to doskonale uczynił, z Jego wypowiedzi musiałbym zrobić jeden wielki cytat. W recenzji habilitacyjnej mam określić, czy twórczość Autora wnosi znaczący wkład w rozwój reprezentowanej dyscypliny. Może chodzi o to, czy artysta przynosi worek złota i czym większy, tym jego wkład w rozwój jest większy? I chyba o to chodzi, tylko że, w tym worku jest twórczość, malarstwo Pana Wachowskiego. Obrazy niewielkich rozmiarów, ale reprezentują sobą ogromne bogactwo, wnosząc ogromny wkład w naszą kulturę. W tym miejscu jestem nieprecyzyjny, ponieważ, to nieugięta postawa Autora, wytrwałość i niebywała konsekwencja, wręcz upór, w trwaniu w prawdzie i uczciwości w sztuce, czynią Jego obrazy i Jego samego wartością samą w sobie. Jeśli do tego dołożymy aspekt pedagogiczny to dopiero wtedy mamy pełny wizerunek osoby Pana dr Przemysława Wachowskiego. Dopóty sztuka ma się dobrze, nauczanie funkcjonuje niezłe, dopóki są wśród nas takie nieprzeciętne osobowości.

Dydaktyka

Część swojego autoreferatu poświęconego pracy dydaktycznej habilitant zaczyna od hołdu złożonego swoim mentorom, osobom, które miały znaczący wpływ na Jego poglądy artystyczne, kształtowały charakter nauczyciela akademickiego. Wymienia obszerną listę nazwisk wybitnych artystów i pedagogów, których był uczniem lub współpracownikiem. Pisze: „poznałem wielu ludzi o wielkiej wiedzy, uczciwości i życzliwości, wielkim sercu i mocnym kręgosłupie”. Ale jak w życiu „... poznałem również osoby z drugiego bieguna. Tym jestem również wdzięczny, ale za to, że dowiedziałem się, jakim artystą i nauczycielem być nie chcę”. Tu na scenie pojawiają się nasi mistrzowie, którzy są w stanie wskazać kierunek, wesprzeć ramieniem autorytetu, wzmocnić nasze przekonania, przestrzec przed ślepych zaułkami. Ten drugi biegun „ciemna strona mocy” neguje potrzebę tradycji, ciągłości wartości, pokory dojrzewania. Są to ludzie, którzy tu i teraz muszą osiągnąć wszystko, za wszelką cenę. Zawsze z wiatrem i wazeliną. Niestety też takich spotykam na swojej drodze. „Lecz ludzi dobrej woli jest więcej...” jak śpiewał Czesław Niemen i mocno wierzę, że nie damy zepchnąć się do narożnika. Postawa, jaką prezentuje Pan Przemysław Wachowski dobitnie o tym świadczy. Swoją przygodę akademika rozpoczął w 1994 roku w ówczesnej Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi. Pisze: „Moje doświadczenie dydaktyczne związane jest całkowicie z pracą na Wydziale Sztuk Wizualnych, istniejącym do 2019 roku. Od chwili powstania Wydział zmieniał dwukrotnie nazwę”. Karierę naukową Pan Przemysław rozpoczął jako asystent na Wydziale Edukacji Wizualnej w Pracowni Malarstwa i Rysunku II prowadzonej przez profesora Jacka Bigoszewskiego. W pracowni tej nazwanej od 2015 roku Pracownią Praktyki i Teorii Koloru i wchodzącą w skład Instytutu Edukacji Artystycznej Wydziału Sztuk Pięknych, dr Wachowski pracuje do dzisiaj. Z pracownią związany jest ponad 30 lat. W tym czasie współpracował z trzema jej kierownikami: prof. Bigoszewskim, prof. Tadeuszem Wolańskim oraz prof.

Włodzimierzem Stelmaszczykiem. Pięknie z pochyloną głową opisuje współpracę z tymi trzema wybitnymi postaciami NAUCZYCIELAMI, którzy kształtowali artystę i pedagoga, konsekwentnego, który wymaga konsekwencji, otwartego, który wymaga otwartości, który wyznaje wartości, przekazuje i dzieli się nimi. Habilitant przyznaje, że: „Program prowadzonej przeze mnie Pracowni Praktyki i Teorii Koloru, co chyba oczywiste i naturalne, jest wypadkową doświadczeń wyniesionych ze współpracy z moimi wszystkimi przełożonymi, ale przede wszystkim korzystam z wizji prof. Włodzimierza Stelmaszczyka, z którym było mi dane współpracować najdłużej”.

Z opracowania przygotowanego przez habilitanta przebija jego ogromne zaangażowanie w funkcjonowanie powierzonej mu pracowni. Stabilność i ciągłość pracy pozwala na poszukiwania nowych rozwiązań dydaktycznych, dostosowywać zadania do indywidualnych potrzeb i możliwości studenta. Pan Wachowski ma świadomość zachodzących przemian w postrzeganiu świata przez młodych, galopującej technizacji, cyfryzacji otaczającej rzeczywistości. Mimo to, a może ze względu na to trwa w swojej otwartej, przyjaznej, akceptującej postawie. W ciągu kilkunastu lat prowadzenia pracowni oraz zajęć na studiach niestacjonarnych był promotorem osiemnastu prac magisterskich i czterdziestu trzech prac licencjackich w tym trzech pisemnych. Kilko studentom udało się odnieść sukcesy w najważniejszych konkursach dla studentów i dyplomantów łódzkiej Akademii.

Z dużą przyjemnością zagłębiałem się w tekst przedłożonego autoreferatu Pana Przemysława. Muszę przyznać: urzekł mnie – trafnością, precyzją, znawstwem tematu, szczerością. Dołączając do tego analizę jego niebywalej aktywności, zaangażowania organizacyjnego, pedagogicznego pozostaje tylko jedno – wygłosić – napisać formułę konkluzji.

Konkluzja

Po wnikliwej analizie dorobku artystycznego, aktywności naukowej artystycznej i pedagogicznej Pana doktora Przemysława Wachowskiego, stwierdzam, że postawa twórcza i jego osiągnięcia artystyczne spełniają wymogi ustawowe zawarte w art. 219 ust, 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U. z 2023r. poz. 742 z późn. zm.) Tym samym z pełnym przekonaniem popieram wniosek Pana doktora Przemysława Wachowskiego o nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

